

Max Weber
Hlavní myšlenky, přínos
1864 - 1920

Přístupy a hlavní oblasti zájmu

s ohledem na dnešní aktuálnost

- **Rozumějící sociologie-** JEDNÁNÍ, smysl, hodnoty
- Sociální struktura – pojem **vrstva (stav)**
- Sociologie náboženství – odkouzlení společnosti, protestantismus a kapitalismus
- Byrokracie, racionalizace moderní společnosti
- sociologie politiky- teorie panství- moci
- metodologie **(ideální typ)**

Jednání

- Účelně-rationální: dosažení cílů
 - Hodnotově-rationální: vědomě orientováno na absolutní hodnotu, např. etickou, estetickou a nezávisí na úspěchu (mučednictví)
 - Afektivní: určeno emocionálním stavem subjektu
 - Tradiční: určeno silou zvyků a obyčejů

Moderní společnost a její struktura

- Racionalizace- organizovanost
- Byrokratizace všech složek společnosti
 - instrumentální racionalita – sebeúčelná, nepotřebuje žádné vyšší hodnoty
- Racionální jedinci, „odborníci bez ducha, požívačnost bez srdce“, homo oeconomicus
- Sociální status – Stav, vrstva
 - Vzdělání, profese, životní styl, čest, prestiž-pověst (image)

Sociologie náboženství

- Ztráta posvátného, odkouzlení
- Náboženství a hospodářství-
protestantismus a kapitalismus (askeze,
kalkul, predestinace, podnikavost,
pracovitost, šetrnost, přetváření světa)
 - Protestantská etika a duch kapitalismu (1904)

Byrokratizace

- Racionální způsob řízení, adekvátní technickému a rozumovému stavu společnosti, legálnost
- Kontra orientální či balkánské rozhodování (ad hoc, (z)vůle)
- Úředník vykonává činnost bez emocí, pro všechny stejně, řeší všechny situace podle vzorce (zákon, předpis)
 - Později kritika byrokratizace u Mertona
 - Iracionalita byrokracie

Teorie panství

- Moc ve společnosti není jen brutální a násilná, moc není jen politická
- **Panství** předpokládá možnost vydat rozkazy, nejde jen o zásadní převahu pro využití vlastní vůle, jedná se o vztah mezi vládnoucím a ovládaným, v němž je vládce schopen vnucovat svou vůli (i bez násilí), kromě síly je nutná existence hodnot, přesvědčení, na nichž je poslušnost založena

Typy panství (moci) – otázka legitimacy moci, tj. od čeho odvozuje moc svůj nárok na uznání

1. Tradiční panství (víra v právoplatnost moci díky přenosu vlády v rámci panovnického rodu)
2. Charismatické panství – úloha osobností, síla osobnosti vždy revoluční činitel, problém nástupnictví
3. Legální panství (zákon, právo, volby) lidé poslouchají zákony, nikoli ty, kdo je tvoří

Legitimita tradičního panství

- **Linie následnictví v britské monarchii**
- Stav k 2. květen 2015:

královna Alžběta II. (* 1926)

– (1) Kníže z Walesu (Princ Charles; * 1948) - **zjevný dědic**

–

» (2) Vévoda z Cambridge (Princ William; * 1982)

» (3) Princ George z Cambridge (* 2013)

» (4) Princezna Charlotte z Cambridge (* 2015)

» (5) Princ Henry z Walesu (* 1984)

Metodologie

Ideální typ

- Model sestavený jako analytická pomůcka
- Neexistuje jen 1 ideální typ jevu či problému, každý výzkumník si může sestavit svůj
- Racionální, intelektuální postup,
- Abstrakce (není to větné zobrazení)

Vilfredo Pareto

1848 – 1923

technika, ekonomie, psychologie,
sociologie

Traktát o obecné sociologii (1912)

Aktuální přínos- teorie elit

- Člověka nahlíží jako na pudově a málo racionálně jednajícího a společnost vidí jako složenou z lidských molekul (atomů)
- Psychologické vysvětlení motivů jednání- jednání je puzeno reziduy,
 - vnitřními vrozenými, často nevědomými silami člověka (pudy, vášně, touhy, emoce, potřeby)
- Derivacemi je lidé vysvětlují, ospravedlňují, a ani o tom nevědí (ideologie, racionalizující, ale falešné)

Společenská hierarchie a moc

- Každá společnost se dělí na elitu (vládnoucí a nevládnoucí) a neelitu („lid“)
 - Základem třídního dělení je odlišná intenzita reziduí v různých společenských třídách
 - Lepší a zdatnější se stávají vůdci a členy elity
 - Každá oblast má svou elitu
- Doplnění elit jako prevence „zahnívání“ vládnoucí elity“
- Jinak střídání-koloběh elit – lišky a lvi
- 2 typy technologie moci- lstivost nebo síla
- budoucnost patří lidem bez skrupulí a výčitek

Závěr

- Meritokracie versus rovné příležitosti
- Paretovo pravidlo 80/20:
 - Zhruba 80 % důsledků vyplývá jen asi z 20 % příčin
 - Např. 20 % populace se podělí o 80 % úrazů
 - Nebo 20 % zločinců páchá 80 % zločinů